

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

**Методичні рекомендації до виконання для здобувачів
вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
спеціальності «Міжнародні економічні відносини»,
освітньо-професійної програми
«Міжнародна логістика і митна справа»**

УДК 339.9:378.091.33-028.21(072)

К 32

Рецензенти:

Л. О. Іваненко – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, начальник Управління якості освіти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

В. Б. Родченко – доктор економічних наук, професор кафедри управління та адміністрування, заступник директора ННІ «Каразінська школа бізнесу» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

*Затверджено до друку рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 4 від 27 квітня 2021 року)*

К 32 **Кваліфікаційна** робота бакалавра : методичні рекомендації до виконання для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності «Міжнародні економічні відносини», освітньо-професійної програми «Міжнародна логістика і митна справа» / уклад. Л. І. Григорова-Беренда, С. А. Касьян, О. В. Ханова. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. – 40 с.

Видання містить загальні рекомендації до виконання кваліфікаційних робіт для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності «Міжнародні економічні відносини», ОПП «Міжнародна логістика і митна справа», а саме: вимоги та пояснення щодо структури кваліфікаційної роботи, змісту окремих розділів, оформлення роботи в цілому та її складових, порядку рецензування роботи, допуску до захисту та захисту випускних кваліфікаційних робіт.

УДК 339.9:378.091.33-028.21(072)

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2021

© Григорова-Беренда Л. І., Касьян С. А., Ханова О. В., уклад., 2021

© Дончик І. М., макет обкладинки, 2021

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Збір і обробка фактичного матеріалу	5
2. Структура й зміст кваліфікаційної роботи	6
2.1. Титульний аркуш	7
2.2. Зміст	7
2.3. Вступ	7
2.4. Основна частина	9
2.5. Висновки	10
2.6. Список використаних джерел	11
2.7. Додатки	11
3. Оформлення кваліфікаційної роботи	11
3.1. Оформлення тексту	11
3.2. Оформлення елементів тексту	12
3.3. Нумерація сторінок	13
3.4. Оформлення ілюстрацій	13
3.5. Оформлення таблиць	13
3.6. Формули	14
3.7. Посилання на джерела	14
3.8. Оформлення списку використаних джерел	15
3.9. Оформлення додатків	15
4. Рецензування кваліфікаційної роботи	16
5. Порядок допуску до захисту	17
6. Захист випускних кваліфікаційних робіт	19
Критерії оцінювання	21
Додатки	23
Додаток А. Типова тематика кваліфікаційних робіт бакалавра	23
Додаток Б. Приклад оформлення титульного аркуша	26
Додаток В. Приклад оформлення завдання до кваліфікаційної роботи	27
Додаток Г. Приклад оформлення змісту роботи	29
Додаток Д. Приклад оформлення назв та тексту розділів і підрозділів	30
Додаток Е. Приклад оформлення рисунків і таблиць	31
Додаток Ж. Зразок оформлення списку використаних джерел	32
Додаток З. Приклад оформлення списку використаних джерел	34
Додаток И. Приклад оформлення анотації	35
Додаток К. Приклад оформлення зовнішньої рецензії на кваліфікаційну роботу бакалавра	36
Додаток Л. Форма заяви щодо перевірки кваліфікаційної роботи на наявність запозичень з інших документів	37

ВСТУП

Кваліфікаційна робота бакалавра – це вид науково-дослідної роботи студентів, форма самостійного пошуку, поглибленого вивчення обраної теми за фахом. Цей вид дослідження передбачає глибоке вивчення нормативно-правових актів, навчальної та спеціальної літератури, матеріалів практики, фахових статистичних джерел.

Метою написання й захисту кваліфікаційної роботи є визначення рівня підготовленості студента до вирішення комплексу прикладних завдань на основі застосування теоретичних знань і практичних навичок, отриманих за весь період навчання.

Під час написання роботи студент повинен показати:

- знання й правильне розуміння закономірностей, процесів і взаємозв'язків у галузі міжнародних економічних відносин;
- уміння використовувати нормативні документи, літературні джерела й аналізувати різноманітні ситуації, які можуть виникнути в процесі діяльності суб'єктів господарювання;
- уміння узагальнювати й систематизувати матеріал, висловлювати свої думки з приводу того або іншого питання;
- уміння робити висновки, обґрунтовувати пропозиції щодо вирішення питань з обраної тематики.

Кваліфікаційна робота має носити характер теоретико-прикладного дослідження з обраної студентом теми. Дані, наведені в роботі, мають бути точними й чітко аргументованими.

Діяльність студента під час виконання кваліфікаційної роботи починається з вибору теми й отримання на випусковій кафедрі завдання з методичними рекомендаціями щодо її розробки. Тематика кваліфікаційних робіт визначається й затверджується кафедрою міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова (додаток А).

Вже на етапі вибору теми починається співпраця студента з керівником кваліфікаційної роботи. Для систематизації підготовки кваліфікаційної роботи студент розробляє і погоджує з керівником її детальну структуру. Керівник кваліфікаційної роботи призначається Наказом ректора про затвердження тем випускних робіт.

До основних функцій керівника роботи належать такі:

- допомога студенту в уточненні теми роботи й розробці її плану;
- рекомендації щодо вибору інформаційних джерел;

- консультації стосовно змісту роботи;
- контроль за виконанням окремих етапів роботи;
- поради щодо оформлення роботи, підготовки доповіді та графічних матеріалів;
- складання відгуку з оцінкою здобувача та його роботи в процесі підготовки кваліфікаційної роботи.

Керівник кваліфікаційної роботи звертає увагу студента на недоліки в роботі (стиль викладу, оформлення, зміст підрозділів тощо), але **не виправляє їх сам**.

1. ЗБІР І ОБРОБКА ФАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

Почати роботу доцільно з визначення кола джерел і літератури, необхідної для самостійного вивчення і подальшого розкриття теми. У цьому основну допомогу студенту, крім керівника, може надати методична література.

Праці вчених, фахівців, законодавчі та нормативні акти складають методологічну і методичну основу роботи над темою. Монографії і статті дозволяють глибоко проаналізувати сутність і причинно-наслідкові зв'язки явищ, що вивчаються. Статистичні джерела дають можливість знайти необхідні факти, що підтверджують основні положення й висновки.

Під час підбору літератури необхідно враховувати, якою мірою певна книга (брошура, стаття) присвячена безпосередньо даній темі, розкриває й аналізує її зміст. Обираючи джерело, слід звернути увагу на рік видання книги. Як правило, вивченню підлягають праці, що містять останні досягнення науки з конкретного питання (за винятком історичних проблем). Бажано використовувати джерела, видані **не більше ніж 5 років тому**.

Після опрацювання обраних джерел студент отримує загальне уявлення про місце й значення своєї теми в курсі відповідної дисципліни, визначає її найважливіші проблеми. Потім вивчає документальні й аналітичні матеріали, що належать до питань теми.

Випускнику слід мати на увазі, що робота не обов'язково має включати весь зібраний матеріал. Для написання тексту кваліфікаційної роботи мають відбиратися основні проблеми, які дають можливість повно розкрити зміст теми.

Слід послідовно й чітко підсумувати сутність питань. Матеріали, що наводяться в роботі, мають бути логічно взаємопов'язаними, щоб кожний подальший матеріал був продовженням попереднього і впливав з наведених висновків. Формулювання мають бути точними, зрозумілими, висловлені грамотно, із використанням наукового стилю.

Відбираючи практичний матеріал, слід звернути увагу на оформлення додатків, уміти правильно їх підготувати і пов'язати між собою, робити на них посилання в тексті роботи.

2. СТРУКТУРА Й ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота бакалавра має містити обов'язкові складові, що розташовуються в певній послідовності:

- титульний аркуш (додаток Б);
- завдання до кваліфікаційної роботи (додаток В);
- зміст (додаток Г);
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаних джерел (додаток З);
- додатки (якщо є).

Додатково до кваліфікаційної роботи додаються:

- підписаний відгук наукового керівника з характеристикою діяльності випускника під час виконання кваліфікаційної роботи;
- рецензія зовнішнього рецензента (підписана й завірена печаткою установи, де працює рецензент) **з оцінкою кваліфікаційної роботи за прийнятою шкалою оцінки знань**;
- анотації українською, російською та англійською мовами обсягом від 500 до 1000 друкованих знаків (додаток И);
- електронна копія роботи у форматі **pdf** з типовим ім'ям файлу (прізвище студента_назва типу роботи_прізвище керівника_назва спеціальності_дата): Ivanenko_diplom_Khanova_ML_20.05.21.pdf; (надсилається на e-mail кафедри: meo@karazin.ua).

Місцезнаходження додаткових документів – вклеєний конверт формату А5 на жорсткій обкладинці в кінці кваліфікаційної роботи.

2.1. Титульний аркуш

Титульний аркуш кваліфікаційної роботи оформляється за встановленою формою (додаток Б). На титульному аркуші обов'язково є наявність підписів студента та наукового керівника.

2.2. Зміст

Зміст відображає послідовність розташування складових кваліфікаційної роботи: вступу, назви всіх розділів і підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. У змісті вказується номер сторінки, з якої починається виклад кожної частини (додаток Г).

2.3. Вступ

Обсяг – 2–3 сторінки. У вступі:

- обґрунтовується актуальність обраної теми;
- аналізується ступінь вивчення проблеми в закордонних і вітчизняних джерелах;
- визначаються мета і завдання роботи;
- визначаються об'єкт і предмет дослідження;
- вказуються використані методи й інформаційна база дослідження;
- наводиться апробація результатів дослідження;
- розкривається структура роботи.

Обґрунтування актуальності обраної теми – початковий етап будь-якого дослідження. Автор має показати, наскільки він розуміє сутність обраної теми дослідження й оцінює її з точки зору своєчасності та значущості, що характеризує його наукову зрілість і професійну підготовку. Висвітлення актуальності має бути небагатослівним: достатньо показати головне – сутність проблемної ситуації, що визначає актуальність теми (до 0,5 сторінки).

Ступінь вивчення проблеми – це коротка характеристика раніше виконаних досліджень із цієї тематики. Тут слід вказати закордонних і вітчизняних авторів, що займаються або займалися певною проблематикою, оцінити якість і глибину їх розробок, коротко викласти різні точки зору і підходи до вирішення того чи іншого питання, пропозиції окремих авторів, а також висловити своє ставлення до ви-

рішення проблеми, відзначити правильне та економічно обґрунтоване її вирішення.

Від доказу актуальності та ступеня вивчення обраної теми логічним є перехід до формулювання **мети дослідження**, а також конкретних **завдань**, які належить розв'язати згідно з цією метою. Метою будь-якого економічного дослідження є отримання певного конкретного результату – оцінка рівня розвитку, виявлення недоліків і проблем, обчислення нових показників, розробка або поліпшення методики, формулювання програми розвитку, виведення формули, встановлення параметрів і властивостей об'єкта тощо. Процес виконання роботи (вивчення, дослідження, виробництво, виготовлення тощо) **не є метою дослідження**.

Формулювання завдань наводиться у вигляді переліку: вивчити..., описати..., встановити..., з'ясувати..., вивести формулу тощо. Постановку завдань слід робити ретельно, оскільки опис їх вирішення має скласти зміст розділів кваліфікаційної роботи. Кількість завдань – 5–6.

Результати виконання кожного із завдань відображаються у відповідному пункті загальних висновків дослідження. Тобто висновки роботи за кількістю та змістом мають відповідати завданням дослідження, які, у свою чергу, відповідають структурі роботи. Таким чином, пов'язуються між собою зміст (структура), завдання та висновки дослідження.

Наприклад: пункту плану роботи «Тенденції розвитку світового ринку логістичних послуг» відповідає завдання «проаналізувати/визначити тенденції розвитку світового ринку логістичних послуг», якому, в свою чергу, має відповідати пункт висновків, який формулюється: «проаналізовані/визначені тенденції розвитку світового ринку логістичних послуг...».

Вступ також має містити визначення об'єкта та предмета дослідження. **Об'єкт дослідження** – це вся сукупність відносин різних аспектів теорії та практики науки, що надає джерело інформації для дослідження; або це явище, процес, що потребує вивчення. **Предмет наукового дослідження** знаходиться в межах об'єкта і відображає

лише певну сторону об'єкта – суттєві зв'язки та відносини, властивості, аспекти, функції, що є головним для конкретного дослідження.

Наприклад:

Об'єктом дослідження є процес прямого іноземного інвестування в промисловість України. **Предметом дослідження** визначено мотиваційні механізми та сучасні заходи стимулювання іноземних інвестицій, теоретичні та практичні питання підвищення їх ефективності.

Використані методи дослідження. Методика – це спосіб, алгоритм виконання дослідження. Зазвичай вона запозичена у когось («робота виконувалася аналогічно...»), але може бути розроблена самостійно.

У характеристиці інформаційної бази дослідження слід зазначити офіційні статистичні джерела, дані яких використані в роботі.

Завершується вступ стандартною фразою: «Робота складається зі вступу, N розділів, висновків; містить N сторінок тексту, N рисунків, N таблиць, N додатків. Список джерел містить N найменувань літератури, N електронних публікацій».

2.4. Основна частина

Обсяг – приблизно **45 сторінок**, або 75 % тексту рукопису. Тут розкривається основний зміст кваліфікаційної роботи.

Основна частина має складатися з **2 розділів**. В середині розділу звичайно розглядаються декілька самостійних питань, які виділяються в окремі підрозділи. Доцільно в кожному розділі виділяти по 2–3 такі питання (2–3 підрозділи) без підпунктів. Зміст розділів повинен відповідати їх назві та загальній темі роботи.

Перший розділ має бути **теоретичною** основою для дослідження конкретної тематики. Обсяг розділу – приблизно **20 сторінок**. У ньому формулюють проблематику дослідження, існуючі теоретичні підходи, досліджуються всі точки зору її вивчення іншими науковцями, за необхідності обґрунтовуються і розкриваються методи дослідження.

Якщо у роботі наводяться авторські розрахунки з використанням методів математичного аналізу, слід додати у зміст підрозділ 1.3, який присвячено використаним методам дослідження. Він матиме назву «Методи дослідження...» або «Методика дослідження...».

Другий розділ основної частини має бути більш конкретним, аналітичним, детально розкривати сутність теми роботи. У ньому досліджується сучасний стан питання, динаміка, вплив різноманітних чинників, проводиться аналіз існуючих проблем і можливих шляхів їхнього практичного вирішення. У цьому розділі бажано визначити повноту розв'язання визначених завдань, достовірності одержаних результатів (характеристик, показників), їх порівняння з аналогічними дослідженнями українських та зарубіжних авторів. За обсягом цей розділ найбільший, тому в ньому має бути приблизно **25 сторінок**.

Текст роботи має бути лаконічним, без надмірно доповідних описів відомих речей, повторів або відхилень від основної теми та обов'язково містити посилання на використовувані літературні джерела, останні публікації в періодичній літературі з проблеми, що досліджується. Не варто ускладнювати текст великими масивами законодавчих актів.

Наприкінці кожного розділу наводяться пронумеровані висновки в кількості 3–4 пунктів (1, 2, 3 ...). Кожен висновок починається з абзацу.

2.5. Висновки

Завершується робота загальними висновками. Обсяг – **2–3 сторінки**. Тут викладаються висновки і пропозиції, що складають предмет захисту, – кінцеві результати виконаної роботи, що доводять досягнення автором поставленої мети дослідження.

Висновки й пропозиції формулюють за нумерованими пунктами (1, 2, 3 тощо). Загальна кількість – 5–6 пунктів. Опис об'єкта, методика дослідження та інший зміст основної частини роботи у висновках не дублюються.

У цьому розділі необхідно надати підсумок усієї виконаної роботи. Висновки й пропозиції мають бути сформульовані в тезовій формі чітко, зрозуміло; відображати зміст роботи, її теоретичне й практичне значення, відповідати поставленим у роботі завданням. Кваліфіковано

кожен пункт висновків складається з двох логічних частин – **твердження** («визначено...») і **доказу** («тому що...», «на підставі...»).

Всі частини кваліфікаційної роботи мають бути логічно пов'язані між собою і доповнювати одна одну.

2.6. Список використаних джерел

Після тексту кваліфікаційної роботи наводиться список використаних джерел (див. пункт 3.8). Кількість інформаційних джерел має складати не менше **40 найменувань**, у тому числі посилання на інтернет-ресурси. За виключенням класичних наукових праць до переліку використаних джерел недоцільно вносити праці, термін видання яких перевищує **5 років**.

2.7. Додатки

Додатки (якщо вони є у роботі) розміщуються після списку використаних джерел. Вони містять необхідний ілюстративний і довідковий матеріал, що слугує початковою базою для розрахунків і аналізу, а саме:

- таблиці допоміжних цифрових даних;
- проміжні формули та розрахунки;
- законодавчі акти;
- заповнені бланки різних документів;
- інструкції та методики;
- описи алгоритмів і програм, що виконані на ЕОМ;
- зразки документів.

Під час використання в тексті роботи будь-яких матеріалів або даних з додатків слід робити посилання на відповідний додаток.

3. ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Оформлення тексту

Текст кваліфікаційної роботи набирається на комп'ютері через півтора інтервали на стандартних аркушах формату А4 (210×297 мм) без рамки, нелінованих. Поля: з лівого боку – 30 мм, з правого – 15 мм, зверху – 20 мм, знизу – 20 мм. Абзацний відступ має бути скрізь однаковий – 1,0 см. Друкування тексту проводиться на одній стороні арку-

ша (пастою чорного кольору середньої жирності). Шрифт – Times New Roman, розмір – 14 пт.

Окрім чіткого дотримання описаних вище норм оформлення роботи, слід також дотримуватися таких загальних правил оформлення текстів:

- не допускається наявність у тексті подвійних пробілів, пробілів перед початком та після абзацу, пробілів перед знаками пунктуації (крапками, комами, двокрапками тощо);

- в усьому тексті роботи використовуються однакові типи маркерів для маркованих списків, причому допускається вживання лише таких маркерів: «–», «а)» «1.», «1)» (без лапок);

- в усьому тексті роботи використовуються однакові типи лапок: «текст»;

- стиль «напівжирний» у тексті застосовується лише під час оформлення заголовків розділів, підрозділів роботи, а також для позначення заголовків елементів вступу («Актуальність дослідження», «Мета дослідження» тощо). Для інших цілей він не використовується;

- стиль «курсив» у тексті може використовуватися для позначення окремих фрагментів тексту, на які автор хоче звернути увагу;

- стиль «підкреслений» у тексті **не використовується**.

Обсяг роботи з урахуванням додатків – не більше **60 сторінок**.

У тексті бажано уникати складних і громіздких пропозицій. Не слід писати в роботі «я думаю», «я пропоную» тощо. Висловлювати матеріал рекомендується від першої особи множини «на нашу думку» (тобто на Вашу і керівника).

У роботі допускаються тільки загальноприйняті скорочення слів (ООН, США, ЄС та ін.). Посилання на таблиці й рисунки робляться в тексті (додаток Е).

3.2. Оформлення елементів тексту

Текст роботи розбивається на розділи й підрозділи, які мають містити порядкові номери. Розділи основної частини нумеруються арабськими цифрами в межах усієї роботи.

Підрозділи нумеруються двома арабськими цифрами: перша цифра означає номер розділу, друга – номер підрозділу, наприклад: 2.3. (другий розділ, третій підрозділ).

Назви розділів роботи пишуться з нової сторінки великими літерами по центру (шрифт жирний). Перенесення частини слова в назві не допускається. Перед назвою підрозділу дотримується інтервал в 1 рядок. Заголовки підрозділів друкують маленькими напівжирними літерами (крім першої великої) з абзацного відступу.

Крапка після назв розділів, підрозділів, таблиць, діаграм, графіків тощо не ставиться (додаток Д).

3.3. Нумерація сторінок

Нумерація сторінок роботи має бути наскрізною, включаючи список літератури й додатки. Першою сторінкою є титульний аркуш, другою та третьою – завдання до кваліфікаційної роботи, четвертою – зміст роботи тощо. Нумери сторінок проставляються арабськими цифрами в правому верхньому куті аркуша. На титульному аркуші номер сторінки **не ставиться**.

3.4. Оформлення ілюстрацій

Усі ілюстрації (схеми, графіки, діаграми, креслення тощо) іменуються рисунками, в тексті вони іменуються словом «Рис. 1.2.», з позначенням номера розділу й номера рисунка в його межах (другий рисунок першого розділу). Підпис до рисунка розташовується під ним (додаток Е).

3.5. Оформлення таблиць

Усі таблиці мають містити назви, що характеризують їх зміст. У правому верхньому куті над назвою таблиці пишеться слово «Таблиця 2.3» з позначенням номера розділу і номера таблиці в його межах (третя таблиця другого розділу). Назва таблиці пишеться над таблицею, вирівнювання – по центру. Крапка після назви таблиць не ставиться (додаток Е).

Таблиці, наведені в додатку, нумеруються як додатки (наприклад, «Таблиця А1»). Заголовки в рядках таблиці слід писати стисло і зрозуміло, без скорочень слів. У графах таблиці обов'язково вказуються одиниці виміру. Під кожною таблицею надається примітка з посиланням на джерело, звідки запозичені цифрові дані. Таблиці бажано розташовувати в межах одного аркуша. Під час оформлення великих таб-

линь допускається використання одиничного інтервалу між строками та зменшення шрифту до 12 пт.

3.6. Формули

Усі математичні формули і вирази, які є в роботі, необхідно пояснити. Якщо формула запозичена з літератури, можна обмежитися посиланням на джерело і розкрити сутність символів, що входять до неї. Оригінальні формули пояснюються під час їх обґрунтовування. При цьому наводяться не всі елементарні проміжні результати, а лише основні етапи виведення формули і кінцевий результат.

Позначення величин пояснюють за їхньої першої появи в тексті. Доцільно пояснювати всі позначення, що містить заключна формула, особливо якщо ця формула є розрахунковою.

Усі математичні вирази, а також знаки математичних дій у тексті з метою досягнення єдиного стилю друкуються прописними літерами.

Під час написання математичних формул особливу увагу слід звертати на чітке виділення індексів і показників ступеня, розташування й довжину дробової риски тощо.

Формули в кваліфікаційній роботі підлягають нумерації в межах розділу. Номер формули розташовується в круглих дужках і нумерується на правій стороні аркуша на рівні останнього рядка формули.

Наприклад:

$$T = \frac{E + T}{ВВП} \times 100\% . \quad (1.1) [22, \text{с. 27}]$$

3.7. Посилання на джерела

Усі наведені в кваліфікаційній роботі цитати, перефразовані положення й цифрові дані, отримані іншими авторами, повинні мати посилання на джерела. Посилання наводяться після згадки джерела або цитати з нього. Для цього проставляють розташований у квадратні дужки порядковий номер, під яким це видання значиться в списку використаних джерел, а також номер сторінки. Якщо посилання здійснюється відразу на декілька джерел, вони відділяються одне від одного крапкою з комою.

Наприклад:

[6]
[6; 7; 8–10]
[15, с. 28–29]
[89, с. 133–137, 208–209]
[19, с. 8; 20, с. 44–48]

3.8. Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел слід розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті або в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Джерела іноземною мовою розміщуються після всіх джерел кирилицею, **виключенням є список**, сформований в порядку появи посилань в тексті.

Бібліографічний список нумерується від першої до останньої назви. Підзаголовки до окремих типів документів не робляться, кожен документ нумерується окремо.

До списку варто включати переважно нові джерела інформації, видані протягом останніх 5 років.

Зразки оформлення різних інформаційних джерел наведені в додатку Ж. Приклад оформлення списку використаних джерел наведений у додатку З.

3.9. Оформлення додатків

Додатки до кваліфікаційної роботи слід оформляти як продовження тексту, кожне застосування має починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі рядковими буквами симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком має бути надруковане слово «Додаток __» і прописна буква, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно прописними буквами алфавіту: А, Б, В, Г, Д тощо. Виключається вживання букв Ї, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Додатки мають містити наскрізну з текстом нумерацію сторінок.

4. РЕЦЕНЗУВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Рецензенти, як правило, призначаються завідувачем випускаючої кафедри з числа викладачів, науковців кафедр економічного профілю (крім випускаючої кафедри) або кваліфікованих фахівців-практиків.

У рецензії зазначається актуальність теми, міститься короткий, але глибокий розбір змісту кваліфікаційної роботи з обов'язковими конкретними критичними зауваженнями. У розділі «використання останніх досліджень» рецензент з'ясовує знання випускником проблемних питань з теми, чи наводиться точка зору економістів і власна думка автора щодо поставленої проблеми.

Аналізуючи основну частину кваліфікаційної роботи, рецензент встановлює, якою мірою випускнику вдалося виявити невирішені проблеми, відзначає особистий внесок автора в їх вирішення. Рецензент відзначає позитивні й негативні сторони роботи. Разом з тим рецензент встановлює, чи повністю автор розкрив зміст теми і чи переконливо обґрунтував свої пропозиції, що було б слід зробити додатково для більш аргументованого обґрунтування своїх пропозицій, для більш глибокого вивчення теоретичних положень.

Рецензія має містити оцінку кваліфікаційної роботи за прийнятою шкалою оцінювання знань.

Форма рецензії наведена в додатку К.

5. ПОРЯДОК ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ

Кожен студент зобов'язаний пройти попередній захист кваліфікаційної роботи. Попередній захист проводиться в два етапи.

Перший етап проходить у комісії викладачів випускової кафедри спільно зі студентами за 3–4 тижні до основного захисту. На першому етапі попереднього захисту студент представляє комісії роздруковану кваліфікаційну роботу й відповідає на поставлені запитання за її змістом. Це дозволяє виявити недоліки в роботі, вказати шляхи їх усунення тощо. Комісія приймає рішення щодо готовності кваліфікаційної роботи та допуску її до перевірки на наявність запозичень з інших документів (відповідно до вимог «Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових та навчальних працях працівників і здобувачів вищої освіти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна», введеного в дію наказом ректора № 0501-1/173 від 14.05.2015 р., та «Порядку проведення перевірки кваліфікаційних робіт, наукових праць та навчальних видань щодо наявності запозичень з інших документів», введеного в дію наказом ректора університету № 0204-1/088 від 27 лютого 2020 р.).

У разі позитивного рішення комісії щодо допуску роботи до перевірки студент (не пізніше ніж за п'ять днів до дати проведення другого етапу попереднього захисту) повинен подати до випускової кафедри кваліфікаційну роботу у роздрукованому вигляді та її електронний варіант, подати заяву на ім'я ректора за формою, наведеною в додатку Л.

У разі отримання позитивного висновку про відсутність неправомірних запозичень у роботі (робота визнана оригінальною), протокол контролю оригінальності кваліфікаційної роботи надається завідувачу кафедри для проведення другого етапу попереднього захисту кваліфікаційної роботи. Якщо за результатами перевірки кваліфікаційна робота оцінюється як задовільно оригінальна, умовно оригінальна або неоригінальна, то завідувач кафедри (або призначений ним фахівець з теми кваліфікаційної роботи) разом із науковим керівником роботи мають проаналізувати повний звіт подібності роботи. Рішення про можливість або неможливість проведення другого етапу попереднього захисту задовільно оригінальної або умовно оригінальної роботи приймається на засіданні кафедри, про що робиться запис у протоколі засі-

дання кафедри та у висновку щодо можливості попереднього захисту роботи. Якщо кафедрою прийнято рішення про неможливість допустити до попереднього захисту задовільно оригінальну кваліфікаційну роботу, студент має право протягом трьох робочих днів подати на кафедру доопрацьований та належно оформлений текст кваліфікаційної роботи. Після ретельного аналізу роботи з боку керівника на предмет усунення виявлених запозичень можливо прийняття рішення про проведення другого етапу попереднього захисту роботи, про що робиться відповідний запис у висновку щодо можливості попереднього захисту роботи та у протоколі засідання кафедри. Якщо недоліки, що були виявлені у роботі під час перевірки антиплагіатною системою, не були ліквідовані, то **робота не допускається до захисту в Екзаменаційній комісії**. Якщо кафедрою прийнято рішення про неможливість допустити умовно оригінальну кваліфікаційну роботу до попереднього захисту, студенту дається п'ять робочих днів на корегування тексту роботи. Якщо за результатами **повторної перевірки** робота оцінюється як умовно оригінальна або неоригінальна, то **робота не допускається до захисту в Екзаменаційній комісії**. Якщо кваліфікаційна робота була класифікована як неоригінальна, а аналіз повного звіту подібності роботи, що був проведений фахівцями кафедри, підтверджує майже повну ідентичність текстів роботи та певних документів, розташованих в інтернеті або базах даних антиплагіатної системи, то кваліфікаційна **робота не допускається до захисту в Екзаменаційній комісії**. Якщо кваліфікаційна робота студента не була допущена кафедрою до захисту в Екзаменаційній комісії, це рішення заноситься до протоколу засідання кафедри та до висновку щодо можливості попереднього захисту роботи. Студент, кваліфікаційна робота якого була не допущена кафедрою до захисту, підлягає **відрахуванню** з університету як такий, що не виконав навчальний план.

Другий етап попереднього захисту проходить на розширеному засіданні кафедри, після перевірки роботи на наявність запозичень з інших документів й отримання позитивного висновку про відсутність неправомірних запозичень у роботі. Кафедра приймає остаточне рішення щодо допуску кваліфікаційної роботи до захисту.

Готову кваліфікаційну роботу випускник підписує й передає на підпис науковому керівнику, після цього зі всіма супровідними матеріалами – на випускову кафедру, на підпис завідувачу.

6. ЗАХИСТ ВИПУСКНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Захист випускних кваліфікаційних робіт проводиться на відкритих засіданнях Екзаменаційної комісії (ЕК) у термін, визначений графіком освітнього процесу на поточний навчальний рік. В ЕК випускник надає такі матеріали:

- випускню кваліфікаційну роботу;
- ілюстративні матеріали (презентації в Power Point чи іншому редакторі й роздатковий матеріал);
- електронну копію кваліфікаційної роботи у форматі pdf з типовою назвою файла: Ivanenko_diplom_Khanova_ML_20.05.21.pdf;
- письмовий відгук керівника щодо роботи студента під час виконання кваліфікаційної роботи;
- письмову зовнішню рецензію на випускню кваліфікаційну роботу з оцінкою роботи за прийнятою шкалою оцінювання знань;
- анотацію українською, російською та англійською мовами (додаток І);
- фотокопію опублікованої статті та/або тези конференції за тематикою роботи з вихідними даними.

До Екзаменаційної комісії можуть подаватися й інші матеріали, що характеризують освітню та професійну компетентність випускника, наукову та практичну цінність виконаної ним роботи (проекту): друковані статті, документи на право інтелектуальної власності, акти про практичне впровадження результатів проектування, зразки матеріалів, макети, вироби, нові технології, оригінальні математичні моделі та програми тощо.

Захист випускних кваліфікаційних робіт проходить у наступному порядку:

- оголошення секретарем ЕК прізвища, імені та по батькові студента, теми його роботи;
- доповідь студента у довільній формі про сутність роботи, основні наукові (технічні) рішення, отримані результати на ступінь виконання завдання тривалістю 8–10 хвилин;
- відповіді на запитання членів ЕК;

- оголошення секретарем ЕК відгуку керівника або виступ керівника зі стислою характеристикою роботи випускника в процесі підготовки роботи;
- оголошення секретарем ЕК рецензії на роботу;
- відповіді студента на зауваження керівника роботи та рецензента;
- оголошення здобутків студента (наукових, творчих, рекомендацій випускової кафедри);
- оголошення голови ЕК про закінчення захисту.

Доповідь студента структурно складається з трьох частин:

- **вступ** – 1–2 хвилини (короткий зміст вступу в роботу – обґрунтування вибору теми, мети, завдань, методики дослідження тощо);
- **повний і ґрунтовний виклад результатів дослідження** – 4–5 хвилин (послідовно за розділами основної частини – що автором самостійно здійснено, проаналізовано, розраховано тощо);
- **висновки** – 3–4 хвилини.

Графічний матеріал за рішенням випускаючої кафедри виконується у вигляді слайдової презентації в Power Point (10–15 слайдів) і роздаткового матеріалу. На нього випускник посилається під час доповіді.

Захист здійснюється відкрито і гласно. Прилюдний захист кваліфікаційної роботи має характер наукової дискусії і проходить в обстановці взаємної поваги, високої вимогливості і принциповості, дотримання правил наукової етики. При цьому випускнику рекомендується в доповіді (як і в тексті роботи) уникати слів «я», «мною». Слід використовувати вирази «нами отримано», «під час дослідження ми визначили, що...» тощо. Наприкінці доповіді випускник повинен повідомити про її закінчення словами «Доповідь закінчено, дякую за увагу!».

Оцінювання результатів захисту кваліфікаційних робіт здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в університеті системою контролю знань за чотирирівневою та стобальною шкалою.

Випускнику кваліфікаційну роботу оцінюють на закритому засіданні ЕК. Під час оцінювання роботи членами ЕК враховується глибина опрацювання і широта охоплення теми, використаних джерел, уміння аналізувати зібраний матеріал, грамотність і стиль викладу, якість технічного оформлення роботи, якість доповіді студента і відповідей на запитання

та критичні зауваження. Під час визначення оцінки кваліфікаційної роботи береться до уваги рівень теоретичної, наукової та практичної підготовки студентів. Повторний захист кваліфікаційної роботи з метою підвищення оцінки не дозволяється.

Критерії оцінювання

Під час визначення оцінки кваліфікаційної роботи береться до уваги рівень теоретичної, наукової та практичної підготовки студентів.

Оцінка «відмінно» (90–100 балів) ставиться, якщо кваліфікаційна робота виконана в повному обсязі згідно із завданням; студентом використано необхідну кількість інформаційних джерел; змістовна частина не має помилок; у відгуку наукового керівника та рецензії відсутні суттєві зауваження щодо змісту та оформлення виконаної роботи; відповіді на запитання членів комісії вичерпні й аргументовані; автор роботи регулярно подавав для перевірки окремі її розділи, систематично відвідував консультації; оформлення відповідає встановленим вимогам.

Оцінка «добре» (70–89 балів) ставиться, якщо кваліфікаційну роботу виконано в повному обсязі згідно із завданням, вона не має помилок, які потребують її докорінної переробки; відповіді на запитання членів комісії даються по суті, але не деталізовано; під час поточної перевірки матеріал подавався не завжди; консультації студент відвідував нерегулярно.

Оцінка «задовільно» (50–69 балів) ставиться, якщо кваліфікаційна робота виконана з відхиленнями від завдання, мають місце помилки у змістовній частині; студентом не використано необхідну кількість інформаційних джерел; оформлення не повною мірою відповідає вимогам; на перевірку керівнику матеріали роботи не були представлені; консультації студент відвідував епізодично; на запитання відповідає, але не в повному обсязі.

Оцінка «незадовільно» (0–49 балів) виставляється, якщо кваліфікаційна робота виконана не в повному обсязі та з відхиленнями від завдання; мають місце суттєві помилки, які потребують її переопрацювання; оформлена робота з відхиленнями від вимог; студент регулярно пропускав консультації без поважних причин, на запитання не відповідає.

Результат захисту оголошується того ж дня після оформлення протоколу засідання ЕК. Рішення про оцінку випускної кваліфікаційної роботи, а також про присвоєння випускнику відповідної кваліфікації і видачу диплома приймається ЕК.

Повторний захист кваліфікаційної роботи з метою підвищення оцінки не дозволяється.

Випускник, не допущений до захисту або такий, що отримав незадовільну оцінку, **відраховується** з університету.

ДОДАТКИ

Додаток А

Типова тематика кваліфікаційних робіт бакалавра

1. Baltic Dry Index та його використання в міжнародних логістичних операціях.
2. Аналіз діяльності Куп'янської митниці (за вибором) із митного оформлення транспортних засобів фізичних осіб.
3. Аналіз експортно-імпортних вантажопотоків (на прикладі підприємства).
4. Аналіз митної системи України як чинник її євроінтеграційних спрямувань.
5. Вибір раціональної схеми роботи митного терміналу під час міжнародних перевезень.
6. Глобальні ланцюги доданої вартості як новий елемент міжнародної торгівлі.
7. Досвід країни у застосуванні аутсорсингу транспортно-логістичних послуг.
8. Інновації у міжнародній логістичній діяльності країни.
9. Інтеграція до Європейського Союзу як основний напрям митної політики України.
10. Контролінг логістичної діяльності в умовах глобалізації.
11. Митне оформлення автотранспорту в різних митних режимах.
12. Митне оформлення операцій із давальницькою сировиною у ЗЕД.
13. Митно-тарифне регулювання під час застосування митних режимів (експорт, імпорт).
14. Мито як засіб регулювання зовнішньоекономічної діяльності України.
15. Міжнародні логістичні провайдери та їх діяльність.
16. Міжнародні перевезення як чинник митної діяльності держави.
17. Мінімізація транспортних витрат як інструмент оптимізації митної вартості в імпортних (експортних) потоках.
18. Напрями вдосконалення митної політики для ефективності управління ЗЕД.
19. Напрями удосконалення митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (на прикладі Західної регіональної митниці).

20. Оптимізація системи управління міжнародними логістичними процесами в певній галузі.
21. Організація міжнародної доставки вантажів автомобільним (іншим) транспортом з країни Європи до України.
22. Організація перевезень вантажів у міжнародному сполученні автомобільним транспортом.
23. Організація перевезень вантажу у міжнародному сполученні.
24. Особливості вантажних перевезень у міжнародному сполученні.
25. Особливості вантажного перевезення на напрямом Україна – Італія (інша країна).
26. Особливості контейнерних перевезень між Китаєм (іншою країною) та Україною.
27. Особливості митного оформлення авіаперевезень (на прикладі ...).
28. Особливості митного оформленням транспортних засобів фізичними особами.
29. Особливості міжнародного логістичного обслуговування (на прикладі підприємства).
30. Особливості мультимодальних перевезень у міжнародній логістичній діяльності.
31. Особливості організації ефективних контейнерних (інших) перевезень вантажів у міжнародному сполученні.
32. Особливості переміщення товарів і вантажів через митний кордон України в режимі «Транзит».
33. Особливості розвитку міжнародної логістичної діяльності країни.
34. Особливості розвитку складської діяльності в міжнародній логістиці.
35. Особливості технології перевезень різних видів вантажів під час взаємодії транспорту.
36. Особливості транспортного забезпечення експорту зернових (інших) культур.
37. Особливості формування раціональних систем транспортування вантажів у міжнародному сполученні.
38. Особливості функціонування української мережі міжнародних транспортних коридорів.
39. Порівняльний аналіз митних режимів, що діють на митних територіях України та Польщі (країна за вибором).
40. Роль митної служби України в системі забезпечення захисту економічних інтересів України.

41. Світовий досвід реалізації концепції логістики «останньої милі» та можливості його використання в Україні.
42. Систематизація проблемних аспектів визначення митної вартості товарів в Україні у світлі європейської інтеграції.
43. Системи управління митними органами України і Великої Британії (країна за вибором): порівняльний аналіз.
44. Сучасний стан логістичної інфраструктури країни.
45. Територіальна організація митної діяльності Харківської (за вибором) області.
46. Транспортно-термінальна система вантажних перевезень як умова оптимізації переміщення товарів в сфері ЗЕД.
47. Функціонування міжнародної транспортної логістики в умовах дії угоди асоціації України та ЄС.

Приклад оформлення титульного аркуша

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Кегль 22 пт

**Кваліфікаційна робота
бакалавра**

Кегль 16 пт

на тему: **«КОНТРОЛІНГ ЛОГІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»**

Виконав:
студент 4 курсу, групи УЛМ-41
спеціальності
«Міжнародні економічні відносини»
освітньої програми «Міжнародна логістика
і митна справа»
першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти

Петренко М. О.

Керівник: к.е.н., доц. Ханова О. В.

Рецензент: к.е.н., доц. Іванов О. А.

Харків – 2021

Приклад оформлення завдання до кваліфікаційної роботи

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Спеціальність 292 – «Міжнародні економічні відносини»

Освітня програма – «Міжнародна логістика і митна справа»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри міжнародних

економічних відносин

імені Артура Голікова

Надія КАЗАКОВА

«___» _____ 2021 року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи _____

керівник роботи _____,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від «___» __ 20__ р. № _____

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Перелік питань, які потрібно розробити

4. План роботи

№ з/п	Назви етапів роботи

5. Дата видачі завдання_____

Студент

підпис

ініціали, прізвище

Керівник роботи

підпис

ініціали, прізвище

Приклад оформлення змісту роботи

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Теоретико-методичні основи розвитку світового ринку логістичних послуг	7
1.1. Теоретичні основи формування світового ринку послуг	7
1.2. Становлення та розвиток аутсорсингових послуг у міжнародних логістичних операціях	13
1.3. Методичні засади дослідження діяльності 3PL-провайдерів на світовому ринку логістичних послуг на основі BDI (за потреби)	19
Висновки до першого розділу	25
Розділ 2. Аналіз сучасного стану функціонування 3PL-провайдерів на світовому ринку логістичних послуг	27
2.1. Аналіз та сучасні тенденції розвитку світового ринку логістичних послуг	27
2.2. Диференціація 3PL-провайдерів на світовому ринку логістичних послуг	34
2.3. Перспективи українського ринку 3PL-провайдерів	41
Висновки до другого розділу	48
Висновки	50
Список використаних джерел	55
Додатки	58

Приклад оформлення назв та тексту розділів і підрозділів

**РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ
СВІТОВОГО РИНКУ ПОСЛУГ**

1.1. Теоретичні основи формування світового ринку послуг

Торгівля послугами – один із найперспективніших напрямків швидко зростаючої світової економіки. Визначальними чинниками активного розвитку ринку послуг є науково-технічна революція і структурно-технологічна перебудова матеріального виробництва. Науково-технічна революція обумовлює вихід на ринок широкого спектру інноваційних послуг, пов'язаних з інформаційними технологіями, комп'ютеризацією, новими способами комунікацій.

Світовий ринок послуг – це розгалужена система вузькоспеціалізованих ринків. Його можна визначити також як систему міжнародних відносин, які існують на основі міжнародного поділу праці, де основним товарним об'єктом виступають різноманітні види послуг [10, с. 113]. Міжнародна статистика свідчить, що ринок послуг є одним з найбільш швидкозростаючих секторів світового ринку (рис. 1.1). Частка торгівлі послугами в системі міжнародної торгівлі складає 20 % і продовжує зростати [23, с. 68].

Класифікація послуг представляє серйозну методологічну проблему. Різні міжнародні організації трактують її по-різному. Наприклад, у країнах Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) міжнародні послуги підрозділяються на п'ять видів [13, с. 10]: фінансові, інформаційні (комунікаційні), професійні (виробничі), туристичні, соціальні.

Висновки до першого розділу

Приклад оформлення рисунків і таблиць

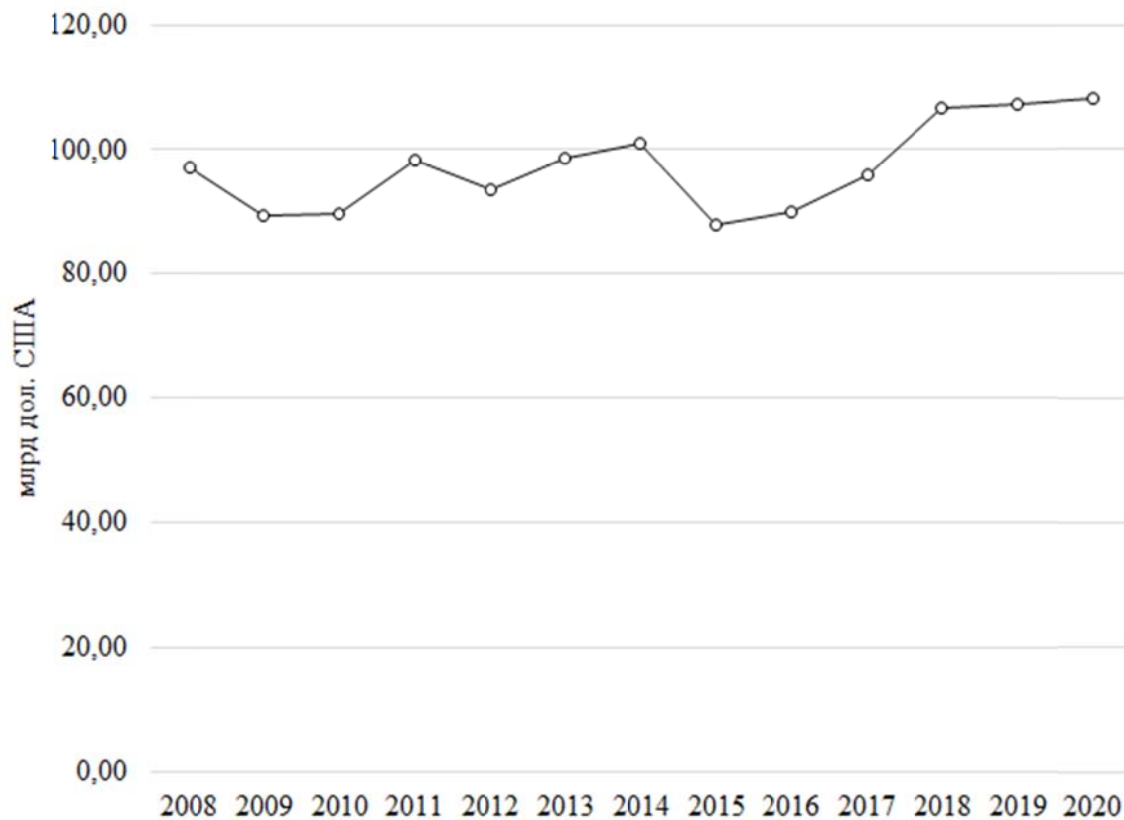

Рис. 1.1. Динаміка росту товарообігу світової торгівлі

Джерело: [23, с. 36]

або

Джерело: складено автором за матеріалами [23, с. 36]

Таблиця 1.1

Динаміка зростання обсягів світової торгівлі, трлн дол. США

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Світовий експорт	18,67	18,74	16,31	15,80	17,54	19,25	18,75
Світовий імпорт	18,13	18,22	15,93	15,42	17,11	18,95	18,41
Товарообіг світової торгівлі	36,8	36,96	32,24	31,22	34,65	38,2	37,16

Джерело: [20, с. 145]

або

Джерело: складено автором за матеріалами [20, с. 145]

Зразок оформлення списку використаних джерел

Характеристика джерела	Приклади оформлення
Один автор	Негода А.В. Міжнародна логістика у схемах: навчальний посібник. Київ, 2019. 203 с.
Два автори	Пол Самуельсон, Вільям Нордхаус. Экономика = Economics. 19-е. изд. М.: Вильямс, 2016. 1360 с.
Три автори	Мережко Н. В., Пашко П. В., Рождественський О. В. Митна справа: підручник. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 572 с.
Чотири автори та більше	Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: навчальний посібник / за ред. К. Ю. Величко. Харків: Форт, 2017. 221 с.
Монографії	Маркетингово-логістичні процеси в економіці: теорія та практика: монографія / кол. авт.; за ред. М. В. Мальчик. Рівне: НУВГП, 2015. 197 с.
Без автора	Комерційна логістика: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. А. А. Мазаракі. Київ: Київський національний торговельно-економічний університет, 2015. 408 с.
Багатотомний документ	Батченко Л. В., Дятлова В. В., Олейнікова С. С. Митна справа: навчальний посібник: у двох частинах. Донецьк: ДонДУУ, 2010. Ч. I. 189 с. Батченко Л. В., Дятлова В. В., Олейнікова С. С. Митна справа: навчальний посібник: у двох частинах. Донецьк: ДонДУУ, 2010. 189 с.
Матеріали конференцій	Україна в політичній, економічній, правовій та інформаційній сферах: геостратегічні пріоритети: матеріали наукової конференції, м. Київ, 15 жовтня 2015 р. К.: Київський університет, 2015. 290 с.
Словники	Європейський Союз: економіка, політика, право: енцикл. слов. / Андреева О. М. та ін.; ред. кол.: В. В. Копійка (голова) та ін. К.: Київський університет, 2019. 367 с.

Атласи	Україна: екол.-геогр. атлас: присвяч. всесвіт. дню науки в ім'я миру та розвитку згідно з рішенням 31 сесії ген. конф. ЮНЕСКО / наук. редкол.: С. С. Куруленко та ін.; Рада по вивч. продукт. сил України та ін. К.: Варта, 2006. 217 с.
Стандарти	Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання: (ГОСТ 7.1–2003, IDT): ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Чинний з 2007–07–01. К.: Держспоживстандарт України, 2007. III, III, 47 с.; 29 см. (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи) (Національний стандарт України).
Частина книги, періодичного видання	1. Мельник О. Г. Модульний принцип формування інвестиційних пропозицій пріоритетних напрямків розвитку високих технологій. <i>Бізнес Інформ</i> . 2015. № 6. С. 79–86. 2. Матюшенко И. Ю. Индикаторы уровня развития человеческого капитала и формирования проактивного государства. <i>Человеческий капитал: теория и практика управления в социально-экономических системах</i> : монография. М. : ИНФРА-М, 2014. 16 с.
Електронні ресурси	Публічний звіт Голови Державної служби експортного контролю України про діяльність за 2020 рік. <i>Офіційний сайт Державної служби експортного контролю</i> . URL: http://www.dsecu.gov.ua (дата звернення: 12.12.2020).

Примітки:

Бібліографічний опис оформлюється згідно з Національним стандартом України ДСТУ 8302:2015

Приклад оформлення списку використаних джерел

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Міжнародні економічні відносини: підручник / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 464 с.
2. Трансформація міжнародних економічних відносин в епоху глобалізації: кол. моногр. / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 316 с.
3. Голиков А. П., Черномаз П. А. Международные экономические термины: словарь-справочник: учебное пособие. К.: Центр учебной литературы, 2008. 376 с.
4. Голіков А. П. Економіко-математичне моделювання світогосподарських процесів: навч. посібник. 3-тє вид. К.: Знання, 2009. 222 с.
5. Тюріна Н. М. Логістика: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2015. 392 с.
6. Крикавський Є. В. Логістика та управління ланцюгами поставок: навчальний посібник / за ред. Є. В. Крикавського. Львів: Львівська політехніка, 2017. 844 с.
7. Горбенко О. В. Логістика: навчальний посібник. Київ: Знання, 2016. 315 с.
8. Хромов О. П. Логістика: навчальний посібник. Харків: Бурун книга, 2016. 224 с.
9. Олійник Я. Б., Смирнов І. Г. Міжнародна логістика: навч. посіб. К.: Обрії, 2011. 540 с.
10. Мережко Н. В., Пашко П. В., Рождественський О. В. Митна справа: підручник / за ред. П. В. Пашка. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 572 с.
11. Lyons T. EU Customs Law. URL: <https://www.bookdepository.com/EUCustoms-Law-Timothy-Lyons/9780198784029> (дата звернення: 12.11.2020).

Приклад оформлення анотації

АНОТАЦІЯ

Сонячна О. І. Сучасні тенденції розвитку світового ринку логістичних послуг 3PL-провайдерів : кваліфікаційна робота бакалавра [Рукопис] / О. І. Сонячна. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 63 с.

Кваліфікаційна робота бакалавра присвячена дослідженню особливостей функціонування 3PL-провайдерів на світовому ринку логістичних послуг. Автор з'ясовує роль Baltic Dry index як ефективного індикатора майбутнього економічного зростання/падіння. Логістичний аутсорсинг має низку вагомих потенційних переваг. Однак їх реалізація представляє певні виклики та ризики як питання довіри та взаємозалежності партнерів з аутсорсингу. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків; містить 8 рисунків, 7 таблиць, список використаних джерел з 52 найменувань.

У першому розділі роботи розглядаються теоретичні засади розвитку світового ринку послуг, методика дослідження.

У другому розділі проаналізовано сучасний стан функціонування 3PL-провайдерів на світовому ринку логістичних послуг.

Ключові слова: логістичні послуги, світовий ринок, 3PL-провайдер, BDI, аутсорсинг логістичних послуг.

Нижче те саме російською та англійською мовами, на одному аркуші (одиничним інтервалом, 12 кеглем) з двох боків.

**Приклад оформлення зовнішньої рецензії
на кваліфікаційну роботу бакалавра**

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу бакалавра 4-го курсу
групи УЛМ-41 денної форми навчання
спеціальності «Міжнародні економічні відносини»
освітньої програми «Міжнародна логістика і митна справа»
факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

на тему _____

1. Актуальність теми _____

2. Характеристика якості виконання кожного розділу роботи _____

3. Ступінь обґрунтованості висновків роботи _____

4. Характеристика ілюстративної частини роботи _____

5. Використання в роботі останніх досліджень,
передових методів і технологій (дослідницька частина) _____

6. Позитивні сторони роботи _____

7. Недоліки роботи _____

8. Практичне значення роботи _____

9. Загальна оцінка кваліфікаційної роботи

Рецензент:

Печатка установи

**Форма заяви щодо перевірки кваліфікаційної роботи
на наявність запозичень з інших документів**

Ректору Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна

студента _____
прізвище, ім'я та по батькові

форма навчання _____
денна, заочна (дистанційна)

ступінь вищої освіти перший (бакалаврський)

спеціальність 292 – «Міжнародні економічні відносини»,
ОПП «Міжнародна логістика і митна справа»
(код та найменування спеціальності; спеціалізації)

факультет (інститут) міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
(найменування факультету або інституту)

З А Я В А

Підтверджую, що текст кваліфікаційної роботи бакалавра:

(назва роботи)

був написаний мною особисто, він не містить запозичень із інших документів, а також чужих опублікованих результатів без належного посилання на авторів та першоджерела, а також не містить свідомої фальсифікації результатів.

Електронна версія роботи, яка надана для проведення перевірки щодо наявності запозичень з інших документів, повністю збігається з друкованою.

Ознайомлений з Порядком проведення перевірки кваліфікаційних робіт, наукових праць та навчальних видань щодо наявності запозичень з інших документів.

(дата)

(підпис)